

Seilaa Siististi

VENEILIJÄN YMPÄRISTÖOPAS

Sisällysluettelo

Meillä on vastuu	3
Ajattele & lajittele.....	4
Imutyhjennys.....	7
Rehevöityminen.....	8
Katset veneiden pohjiin.....	9
Älä piilota polttoainevuotoa astianpesuaineella.....	13
Ympäristöystävälliset pesuaineet.....	14
Jokamiehen oikeudet ja -velvollisuudet	16
Terveisiä saarten asukkailta!.....	19

Meillä on vastuu

Seilaa siististi -opas on tarkoitettu kaikille vastuullisille veneilijöille, jotka haluavat tehdä parhaansa ympäristön puolesta. Oppaaseen on koottu tärkeitä asioita, joita jokainen veneilijä voi noudattaa, jotta oma toiminta jättäisi luontoon mahdollisimman vähän jälkiä. Pienilläkin teoilla voi olla suuri merkitys luonnolle.

Veneilyn ympäristövaikutukset ovat marginaalisia, kun niitä verrataan vaikka teollisuuden, maatalouden tai yhdyskuntien vaikutuksiin. Veneily kuitenkin keskittyy ajallisesti muutamiin viikkoihin ja paikallisesti valmiille väylille ja satamiin, jolloin erityisesti pistevaikutukset voivat olla merkittäviä. Veneilijöiden tekemät ratkaisut vesiympäristön suojelemiseksi ovat tärkeitä: ei ole yhdentekevää, minne käymäläjätteet ja muut jätteet päätyvät, millä menetelmällä veneen pohja pidetään puhtaana tai miten vesillä liikutaan.

Luonnossa liikkumista varten on olemassa monia kirjoitettuja ja kirjoittamattomia sääntöjä. Vesillä liikkuvien määrän jatkuvasti lisääntyessä on entistä tärkeämpää muistaa, että luonnossa on liikuttava sen omilla ehdoilla ja vältettävä luonnon turhaa kuluttamista. Nautitaan vesilläolosta vastuullisesti ja huolehditään yhdessä siitä, että tulevatkin sukupolvet voivat nauttia veneilystä ja vesistöretkeilystä!

Roope-tarra veneessä on tunnus ympäristön huomioivasta veneilystä. Liittymällä jäseneksi varmistat, että yhdistys voi tarjota monipuolisia jätehuoltopalveluita veneilijöille. Samalla tuet tekemäämme ympäristökasvatustyötä. Liity jäseneksi: www.pidasaaristosiistina.fi.

Ajattele & lajittele

Vielä 1970-luvulla roskaantuminen oli saarissa ja rannoilla merkittävä ongelma. Jätteitä kaivettiin surutta maahan ja kivillä täytetyt roskapussit heitettiin veneen laidan yli veteen. Nykyään on paremmin: asukkaiden ja veneilijöiden jätehuolto on pääosin hyvin järjestettyä ja asenteet roskaamista kohtaan ovat tiukentuneet.

Itämeri ei ole kuitenkaan säästynyt roskaantumiselta, ja se on huomioitu Suomen merenhoitosuunnitelmassakin, jossa roskaantuminen on nostettu uudeksi painopistealueeksi. Merenhoidon tavoite Suomessa on Itämeren hyvä tila vuoteen 2020 mennessä. Roskaantumisen ehkäisyyn on syytä kiinnittää huomiota myös järviolueilla.

Roskaamiskielto sisältyy jätelakiin (646/2011). Lain mukaan ympäristöön ei saa jättää jätettä, hylättyä konetta, laitetta, ajoneuvoa, alusta tai muuta esinettä. Lain mukaan ympäristöön ei myöskään saa päästää mitään ainetta siten, että siitä voi aiheutua epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä, ihmisen tai eläimen loukkaantumisen vaaraa tai muuta niihin rinnastettavaa vaaraa tai haittaa.

VINKKEJÄ JÄTTEEN VÄHENTÄMISEEN VENEILLESSÄ:

- ↕ Veneillessä on tärkeää pyrkiä ehkäisemään turhan jätteen syntyä.
- ↕ Aloita jätteen vähentäminen jo kaupassa valitsemalla mahdollisimman vähän pakattuja tuotteita.
- ↕ Pakkaa elintarvikkeet kotona kestäviin ja pestäviin rasioihin, niin vältät turhan jätteen kuljettamisen.
- ↕ Käytä myös veneillessä omaa ostoskassia kaupassa käydessäsi.
- ↕ Hanki veneeseen kestävä ja pestävä astiasto. Vältä kertakäyttöastioita ja -rasioita
- ↕ Lajittelun voi järjestää helpoin ja yksinkertaisin järjestelyin ilman hankalia erikoisasennuksia. Esim. istuinkaukalon penkin alle tai ankkurilaa-tikkoon on helppo laittaa keräysastiat tai -pussit ainakin kierrätettävälle lasi- ja metallijätteille.
- ↕ Jos satamassa on komposti, vie ruokajätteet sinne.
- ↕ Hanki kestäviä ja korjattavia veneilytarvikkeita.

Monessa satamassa on jätteiden lajittelumahdollisuus. PSS ry:n Roope-jättepisteissä lajitellaan yleensä lasi-, metalli- ja paperijäte. Jätteiden lajittelu onnistuu veneessäkin.

VAARALLISET JÄTTEET

Vaaralliseksi jätteeksi (ent. ongelmajäte) katsotaan kaikki jäte, joka sisältää sellaisia haitallisia aineita, jotka jo pieninä määrinä voivat aiheuttaa haittaa tai vaaraa luonnolle tai ihmisille. Veneilyssä vaarallista jätettä syntyy erityisesti veneiden kevät- ja syyskunnostusten yhteydessä ja muussa telakkatoiminnassa.

Muista pitää vaaralliset jätteet erillään muusta jätteestä, säilyttää ne alkuperäisissä pakkauksissaan sekoittamatta niitä keskenään ja viedä ne vaarallisten jätteiden keräyspisteeseen, jäteasemalle tai kiertävään keräykseen. Vaarallisten jätteiden omatoiminen käsittely laimentamalla, haihuttamalla tai polttamalla tai niiden kaataminen viemäriin on ehdottomasti kielletty.

Monessa koti- ja vierassatamassa on järjestetty vaarallisten jätteiden vastaanotto. Vaadi sinäkin kotisatamaltasi asianmukaista jätehuoltoa.

Ajoneuvoakut, kannettavat akut ja paristot

Paristojen ja akkujen jätehuolto perustuu tuottajavastuuseen. Tämä merkitsee sitä, että käytettyjen paristojen ja akkujen keräämisestä, kierrätyksestä, käsittelystä ja muusta jätehuollosta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista vastaa tuottaja. Kaikki paristoja ja akkuja myyvät liikkeet ottavat niitä myös maksutta vastaan. Mikäli venesatamassa on vaarallisten jätteiden keräys, voit viedä ne myös sinne. Toimita veneen akku heti vaihdon jälkeen kierrätykseen. Ole varovainen akkua käsitellessäsi: pidä huoli, ettei akkuneste pääse valumaan ulos, kuljeta akkua oikein päin ja pidä

korkit suljettuina. Mikäli akku vuotaa, pakkaa se vuotamattomaan muovipussiin.

Akkunesteen sisältämä happo on erittäin syövyttävää. Akut sisältävät myös lyijyä, joka pohjaveteen tai maaperään valuessaan on hyvin saastuttavaa. Akkuja tai paristoja ei saa ikinä laittaa sekajätteeseen, avata itse tai hävittää polttamalla. Litiumakkujen ja -paristojen (tunnistaa merkinnöistä Li-Ion tai Li-Pol) navat teipataan heti irrottamisen jälkeen. Näin ehkäiset oikosulku- ja tulipalovaaran.

Öljyiset jätteet

Jäteöljy, öljynsuodattimet, ja muut öljyiset jätteet, kuten öljyiset rätit ja trasselit ovat vaarallista jätettä. Kerää öljyiset jätteet erikseen tarkoitukseen sopiviin astioihin. Öljyn ja öljynsuodattimien vaihdot kannattaa mahdollisuuksien mukaan suorittaa esimerkiksi kotisatamassa tai muussa sellaisessa paikassa, jossa on vaarallisten jätteiden keräyspiste. Muistathan, ettei jäteöljyn sekaan saa laittaa muita nesteitä kuten liuottimia tai jäähdytysnesteitä.

Veneiden pilssivedet

Pilssivesi on vaarallista jätettä, koska siinä voi veteen sekoittuneena olla moottorin vuotovesiä, erilaisia öljyjä sekä polttoainetta. Pienet määrät pilssivettä kannattaa imeyttää esimerkiksi öljynimeytysmattoon tai monen veneilijän suosimaan ratkaisuun eli vaippaan. Rätit, vaipat ja matot, joissa on pilssivettä tulee toimittaa vaarallisen jätteen keräykseen. Niitä ei missään tapauksessa saa laittaa sekajätteen joukkoon.

Maali-, lakka- ja liuotinjäte

Maalien, lakkojen, liuotinaineiden ja muiden haitallisten aineiden (liimat yms.) tähteet ovat vaarallista jätettä. Tyhjän, hyvin puhdistetun maalipurkin voi viedä metallinkeräykseen. Kuivunutkin kiinnittymisenestomaali ja maalin hiontajäte ovat vaarallista jätettä, koska ne sisältävät raskasmetalleja. Muista, että liuottimia ei saa keräyksenkään yhteydessä sekoittaa muiden liuottimien kanssa tulipalovaaran vuoksi, ja että liuottimien kostuttamisissa räiteissä ja trasseleissa on itsestäänsyttymisvaara.

Hätäraketit ja käsisoihdut

Vanhentuneet raketit ja käsisoihdut tulee toimittaa myyjälle tai poliisiasemalle. Meripelastusyhdistykset ja veneseurat järjestävät toisinaan tilaisuuksia, joissa vanhentuneet hätäraketit ja käsisoihdut käytetään harjoitusammunnoissa.

Lääkkeet

Moni pitää veneessä pientä käsivara-apteekkia. Vanhentuneet lääkkeet palautetaan apteekkiin.

Sähkö- ja elektroniikkaromu

Myös useat sähkölaitteet sisältävät vaarallisia aineita. Sähkö- ja elektroniikkalaitteiden jätehuolto perustuu tuottajavastuuseen, joten niitä otetaan vastaan tuotteita myyvissä liikkeissä. Käytöstä poistettavia sähkö- ja elektroniikkalaitteita vastaan otetaan myös jätokeskuksissa ja useimmissa kierrätyskeskuksissa.

Imutyhjennys

Veneilijöiden käymäläjätteet aiheuttavat pistekuormitusta erityisesti satamissa ja matalissa lahdissa. Virtsa sisältää runsaasti typpeä ja fosforia ja sen sisältämät ravinteet ovat kasveille käyttökelpoisessa muodossa. Uloste sisältää vähemmän ravinteita, mutta sen mukana voi levitä bakteereja, jotka ovat terveyshaitta erityisesti matalissa vesissä lämpimillä kesäkeleillä.

Suomessa käymäläjätteen päästäminen vesistöihin kiellettiin vuonna 2005. Kaikissa veneissä, joissa on vesi-wc, on oltava myös imutyhjennysjärjestelmä. Veneessä jäte johdetaan ja varastoidaan septisäiliöön, joka tyhjennetään imutyhjennuslaitteen avulla. Näin tyhjennetty käymäläjäte menee jätevedenpuhdistamoihin eikä suoraan luontoon vesistöjä rehevöittämään.

PSS ry ylläpitää verkkosivuillaan veneilijöitä palvelemaan listaa maamme imutyhjennyspaikoista. Lista perustuu kunnilta ja satamilta saatuihin tietoihin. Imutyhjennuslaitteiden kunnosta ja hoidosta ei vastaa PSS ry, vaan laitteet omistavat ja niiden huollosta vastaa satamanpitäjä tai kunta. PSS ry vastaa omien kelluvien imutyhjennysasemiensa huollosta.

Imutyhjennyslaitteita on monenlaisia, kuten kelluvia asemia tai kiinteitä, rannalla olevia. Lue laitteen ohjeet ennen sen käyttämistä. Kaikissa laitteissa on pääpiirteittäin sama käyttöperiaate:

1. Avaa veneen imutyhjennysaukon korkki
2. Ota letku pidikkeestä ja käynnistä kone.
3. Paina letku tiiviisti tyhjennysaukkoon ja pidä siinä koko tyhjennyksen ajan. Avaa kahvassa oleva vipu kääntämällä sitä letkun suuntaiseksi. Mikäli käyttämäsi laite ei ole sähkökäyttöinen, tyhjennä septisäiliö käsin pumpaten.
4. Käännä lopuksi vipu jälleen poikittaiseen asentoon ja imaise vielä hie-
man puhdasta vettä, jotta letku on puhdas ja tyhjä seuraavaa käyttäjää
varten. Aseta letku takaisin pidikkeeseen.
5. Sammuta laite. Jotkut laitteet on varustettu aikakytkimellä ja ne
sammuvat automaattisesti.
6. Älä tyhjennä imutyhjennyslaitteella pilssivesiä!

Rehevöityminen

Rehevöityminen on Itämeren suurimpia ongelmia, mutta se vaivaa myös matalia, taajama- ja viljelyalueilla sijaitsevia järviä.

Rehevöityvässä vesistössä kasvien tarvitsemien ravinteiden määrä lisääntyy, jolloin ranta- ja vesikasvillisuus sekä kasviplankton runsastuvat. Rehevöitymistä aiheuttavat etenkin typpi ja fosfori, joita leviää vesistöihin muun muassa jätevesien, pelloilta valuvien lannoitteiden ja ilmasta tulevan laskeuman mukana.

Vesistöjen rehevöityminen aiheuttaa muun muassa veden samentumista ja matalikkojen ja rantojen umpeenkasvua, runsaiden sinileväkukintojen yleistymistä, rihmalevien liiallista kasvua, happikatoa ja muutoksia kalakannoissa.

Veneilijä, älä laske käymäläjätteitäsi veteen rehevöitymistä lisäämään!

Katseet veneiden pohjiin

Veneiden pohjissa käytettävien antifouling-valmisteiden tai kansanomaisemmin myrkkymaalien myyntiä ja markkinointia on rajoitettu Suomessa ja muissa EU-maissa niiden ympäristölle ja terveydelle aiheutuvien haittavaikutusten vuoksi.

Haitallisilla antifouling-valmisteilla pyritään estämään merirokon ja levien sekä muun kasvuston kiinnittymistä veneenpohjaan. Kasvusto veneenpohjassa hidastaa vauhtia ja lisää polttoaineen kulutusta.

Pohjavalmisteiden tehoaineita ovat muun muassa kupari- sinkki- ja orgaaniset yhdisteet. Tehoaineiden liuetessa veteen ovat ne luonnollisesti myrkyllisiä muillekin kuin vain torjuttavaksi tarkoitetuille eliöille.

Haitat kohdistuvat erityisesti herkkien rannikkovesien ja satama-alueiden eliöstöön. Haittavaikutusten voimakkuutta kasvattaa entisestään se, että päästöt ovat suurimmillaan keväällä, useiden vesieliöiden parhaimpaan lisääntymisaikaan, kun veneet lasketaan veteen uudessa maalissa.

Myrkkymaaleille on jo onneksi olemassa vaihtoehtoja, ja maalien käyttöä voi vähentää yksinkertaisin toimenpitein.

MERIROKKO

Merirokko (*Balanus improvisus*) on Itämeren ekosysteemiin kotiutunut vieraslaji. Jo yli 150 vuotta Itämeressä viihtynyttä siimajalkaista äyriäistä tapaa kiinnittyneenä veneiden pohjiin, laituripylväisiin, kiviin ja kallioihin.

MAALATESSA KANNATTAA HUOMIOIDA MUUTAMIA SEIKKOJA:

1. Pohjamaalin väriä vaihtamalla huomaa paikkausmaalaustarpeen, eikä pohjaa tarvitse maalata joka vuosi kokonaan.
2. Pelkkä vesilinjan maalaus saattaa riittää joillakin alueilla.
3. Lue käyttöohjeet huolella ja suojaudu asianmukaisesti.
4. Maalin pitää antaa kuivua ohjeiden mukaan.
5. Eliönestomaaleja ei tarvita Perämerellä tai sisävesillä.

Päivitettyä luetteloja sallituista antifouling-valmisteista ylläpidetään Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) sivuilla osoitteessa www.tukes.fi

Eliönestomaalien sisältämät haitalliset tehoaineet:

KUPARIYHDISTEET

- ⚓ aiheuttavat levien, vesikirppujen ja kalojen kuolleisuutta
- ⚓ kertyvät mm. simpukoihin ja silakoihin
- ⚓ kupari ei hajoa ja kertyy sedimenttiin
- ⚓ lisääntyneet pitoisuudet pohjassa vähentävät eliöstön lajimääriä

SINKKIYHDISTEET

- ⚓ myrkyllisiä äyriäisille ja kaloille
- ⚓ sinkki ei hajoa ja kertyy sedimenttiin

ORGAANISET YHDISTEET

- ⚓ myrkyllisiä ennen kaikkea leville ja vesikasveille
- ⚓ hyvin pienetkin pitoisuudet voivat aiheuttaa levämäärien ja -lajien vähenemistä

Veneen pesu pesuvedet suodattavalla pesupaikalla on ympäristöystävällinen vaihtoehto.

ELIÖNESTOMAALIT VOIDAAN KORVATA KOKONAAN MEKAANISILLA MENETELMILLÄ

Pohjapesu

Veneen pohjan pesu on edullinen ja ympäristöystävällinen vaihtoehto myrkkymaalaiselle. Venepohjan pesurilla poistetaan veneitä kiusaava kasvusto ja merirokko veneen pohjasta juuri niiden kiinnittymisen jälkeen heinä-elokuussa.

Veneen pohja voidaan pestä joko painepesurilla, erityisellä pohjapesupaikalla tai harjapesurilla.

Harjapesuria voi käyttää vain maalaamattomaan veneen pohjaan, koska muutoin harjat irrottavat maalia veteen. Kaksi tai kolme pesukertaa kesässä riittää pitämään pohjan puhtaana. Pienemmät veneet voi pestä myös käsin juuriharjalla vedessä tai maalla. Markkinoilla on myös veneen pohjapesuun tarkoitettuja harjoja ja lastoja, joilla saa kasvuston kätevästi pois.

Pidä Saaristo Siistinä ry ilmoittaa halukkaille jäsenilleen tekstiviestillä merirokon kiinnittymisajankohdan. Omat yhteystietonsa voi käydä ilmoittamassa PSS ry:n nettisivujen kautta, www.pidasaaristosiistina.fi.

Veneen nosto

Mikäli on mahdollista, vene kannattaa nostaa ylös, kun se ei ole käytössä. Tällöin maalausta tai pohjapesua ei tarvita lainkaan, sillä kasvusto ei ehdi kiinnittyä veneen pohjaan. Markkinoilla on venenostimia ja pienvenetelakoita, joissa veneet voi säilyttää, kun ne eivät ole käytössä. Pienempiä veneitä voi säilyttää mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi trailerin päällä satamassa.

Muita pohjan puhtaanapitoon kehitettyjä menetelmiä ovat muun muassa ultraäänepohjan perustuva elektroninen eliönestolaitteisto sekä omalle venepaikalle kiinnitettävä harjasmatto, jonka päälle vene ajetaan.

Muistathan, että maalipöly ja -jäte ovat vaarallista jätettä, joka on vaarallista terveydelle ja ympäristölle. Se myös pilaa venetelakan tai -sataman maaperää. Kun hiot pois vanhaa maalia, käytä hiontaimuria, joka kerää maalijätteen ja pidä veneen alla pressua. Näin saat toimitettua maalijätteen vaarallisten jätteiden keräykseen. Muista myös suojata itsesi hengityssuojaimella.

Älä piilota polttoainevuotoa astianpesuaineella

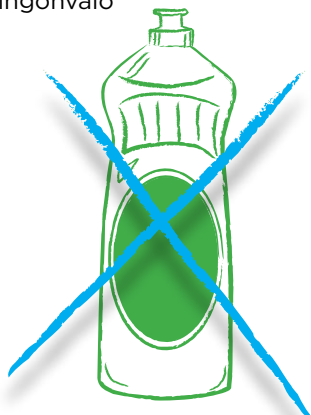
Tankkauksen yhteydessä veteen joutuvat polttoainepäästöt aiheuttavat terveys-, ympäristö- ja turvallisuusriskejä, ja niistä halutaan nopeasti eroon. Moni aseman hoitaja roiskii veteen astianpesuainetta, mutta tämä ei ole oikea tapa.

Polttoainetta läikkyä kertatankkauksen yhteydessä yleensä korkeintaan desilitra, mutta etenkin suosituissa pienvenesatamissa lukuisat pikkupäästöt aiheuttavat ongelmia. Polttoaineen poistamiseen vedestä käytetään usein astianpesuainetta. Astianpesuaineella polttoaine ja öljy saadaan toki nopeasti piiloon veden pinnalta, mutta tosiasiasa astianpesuaineen, polttoaineen ja veden yhdistyessä alkavat kemikaalit ja yhdisteet muodostaa lähes aidon vesiliuoksen, mitä ei ilman astianpesuainetta tapahtuisi.

Astianpesuaineella ihminen sekoittaa polttoaineen veteen ja tekee liuoksesta biosaatavan, mikä merkitsee sitä, että liuos on muuntautunut sellaiseen muotoon, joka altistaa kaikki veden kanssa tekemisissä olevat eliöt sille. Avainasemassa on siis aineiden yhteisvaikutus.

Esimerkiksi dieselöljystä voi jopa 30 % olla polyaromaattisia hiilivetyjä eli PAH-aineita, joihin öljyn myrkyllisyysongelmat pitkälti liittyvät. Kun aine saatetaan astianpesuaineen kanssa veteen, voivat haitalliset vaikutukset olla jopa satoja kertoja suurempia vesieliöille, kuten planktonille, kaloille ja äyriäisille. Mikäli polttoaine kelluisi pinnalla, eikä pääsisi sekoittumaan veteen, auringonvalo haihduttaisi sen melko nopeasti.

Poissa silmistä, poissa mielestä. Astianpesuaine ei poista ongelmaa, ainoastaan hävittää sen näkyvistä. Kaikki vesieliöt kärsivät astianpesuaineen ja polttoaineen muodostamasta liuoksesta!

VÄLTÄ POLTTOAINEROISKEET

- ⚓ Tankkaa tarkasti! Tankkia ei kannata täyttää aivan piripintaan.
- ⚓ Ota selvää sopisiko roiskeenestventtiili veneeseesi.
- ⚓ Markkinoilla on myös tankkauslappuja, jotka asetetaan tankatessa pistooliin ja venttiin väliin. Tankkauslappu imee mahdolliset roiskeet. Lappua voi käyttää useita kertoja, jonka jälkeen sen voi hävittää vaarallisten jätteiden mukana. Samaa tarkoitukseen käy myös esimerkiksi öljynimeytysmatto.

Ympäristöystävälliset pesuaineet

Veneen siivouksessa, astioiden pesussa ja henkilökohtaisissa pesuaineissa on syytä kiinnittää huomiota aineiden ympäristövaiikutuksiin. Pesuaineet koostuvat monista kemikaaleista, joista osa on ympäristölle haitallisia.

- ⚓ Valitse aina fosfaatiton pesuaine veneillä. Fosfaatit rehevöittävät vesistöjä.
- ⚓ Pese astiat maissa ja kaada pesuvesi maahan, jotta ravinteet suodattuvat, eivätkä mene suoraan veteen. Hyödynnä mahdollisuuksien mukaan maissa olevia astianpesupaikkoja veneessä tiskaamisen sijaan. Astianpesuaineiden vaikuttavista aineista tensidit ovat yleensä luonnossa nopeasti hajoavia, mutta vesieliöille myrkyllisiä.
- ⚓ Valitse tuotteita, joissa on pohjoismainen ympäristömerkintä eli Joutsenmerkki
- ⚓ Älä käytä liikaa pesuaineita. Miedoin yleensä riittää. Älä yliannostele aineita.
- ⚓ Älä peseydy meressä tai järvessä saippuan tai shampoon kanssa.
- ⚓ Vältä myös hajusteita sisältäviä tuotteita äläkä käytä säännöllisesti antibakteerisia tuotteita.

Vaihtoehtoja pesuaineille

Pesu- ja puhdistusaineiden käyttö ei ole aina tarpeellista. Monen lian poistaa pelkkä vesi ja hankaus mikrokuituliinalla tai hankaavalla pesusienellä. Muista siivota usein, sillä pinnat lika on hankala poistaa.

MONI PUHDISTUKSEEN ERINOMAISESTI SOVELTUVA TUOTE LÖYTYY RUOKAKAAPISTA:

- ⚓ Etikka on hyvä yleispuhdistusaine, joka soveltuu myös ikkunoiden pesuun.
- ⚓ Lattianpesuun sopii sekoitus 3 litraa vettä ja 1 dl viinietikkaa.
- ⚓ Suola tai ruokasooda tai palasokerinpala toimivat hankaavina pesuaineina.
- ⚓ Suolan ja etikan seos poistaa kalkkisaostumat.
- ⚓ Suolalla voi poistaa ruostetahroja. Liuota suolaa sitruunamehuun ja levitä tahralle. Anna vaikuttaa ja huuhtelee hyvin.
- ⚓ Suola poistaa myös punaviinitahrat.
- ⚓ Hanat ja muut teräspinnat saa kiiltämään sitruunalla.
- ⚓ Veneen puuosien kiillotus: 3 osaa oliiviöljyä, 1 osa viinietikkaa.

Jokamiehenoikeudet ja -velvollisuudet

Veneilijöitä, kuten muitakin luonnossa liikkuvia koskevat jokamiehenoikeudet ja -velvollisuudet. Jokamiehenoikeudet on säädetty, jotta kaikilla olisi mahdollisuus liikkua ja retkeillä luonnossa ja käyttää luontoa alueen omistajasta riippumatta, sääntöjen sallimissa rajoissa. Toisin kuin monissa muissa maissa, jokamiehenoikeudet ovat Suomessa varsin laajat.

Jokamiehenoikeuksiin sisältyy aina vaatimus niiden harmittomuudesta: oikeutta ei saa käyttää haittaa tai häiriötä tuottavalla tavalla.

Vesialueilla liikutaan ja toimitaan vesilain yleiskäyttöoikeudella. Vesilain yleiskäyttöoikeus mahdollistaa vesistöjen yleisen virkistyskäytön, kuten veneilyn. Vesistöjen yleiskäytöllä tarkoitetaan kaikille kuuluvaa oikeutta kulkea vesialueella ja käyttää sitä laissa säädetyn tavoin ilman vesialueen omistajan suostumusta.

Vesihiihto ja vesiskootterilla ajaminen kuuluvat yleiskäyttöoikeuden piiriin, mutta ne voivat aiheuttaa haittaa tai häiriötä. Huomioi aina muut ihmiset ja eläimet!

Kierrä veneillä myös kalanpyydykset ja kalastajat riittävät kaukaa. Rannasta tai veneestä tapahtuvaa kalastusta ei saa häiritä.

Erityisesti lintujen pesimisaikaan on hyvä välttää liikkumista tärkeiden lintuvesien ja pesimäluotojen läheisyydessä, vaikka suoranaista kieltoa ei olisikaan. Muistathan pitää lemmikkieläimet kytkettyinä tai siten, että ne ovat välittömästi kytkettävissä. Koiraa ei saa pitää kytkemättömänä yleisellä uimarannalla eikä maanomistajan luvallakaan aikajaksolla 1.3.-19.8., jolloin riistaeläimillä on poikasia.

Luonnonsuojelualueilla saattaa maihinnoisuus olla kokonaan kiellettyä lintujen tai hylkeiden pesimis- ja lisääntymisaikaan, ja niillä voi muutenkin olla liikkumista koskevia rajoituksia. Luonnonsuojelualueet on yleensä merkitty merikortteihin.

Kansallispuistot ovat yleisiksi nähtävyyksiksi perustettuja luonnonsuojelualueita, jotka säilytetään näyteinä Suomen arvokkaimmista luonnonpiirteistä. Niiden tärkein tehtävä on suojella alkuperäistä luontoa, erityisesti Suomelle tyypillisiä eliöyhteisöjä, sekä ihmisten luomia perinnemaisemia ja rakenteita. Metsähallitus on tehnyt hyvät esitteet kaikista kansallispuistoista.

Luonnonpuisto on valtion omistama valtakunnallinen luonnonsuojelualue, joka poikkeuksellisen suuren tieteellisen arvonsa vuoksi säilytetään pysyvästi mahdollisimman luonnontilaisena ja häiriöttömänä. Tämän vuoksi yleisön pääsyä luonnonpuistoihin rajoitetaan.

Jokamiehen oikeudet vesillä liikkujalle:

SAAT

- ↕ kulkea ja uida vesistöissä
- ↕ ottaa vettä talousvedeksi ja peseytymiseen
- ↕ käyttää tilapäisesti ranta-alueita lepoon ja virkistäytymiseen ja telttailla siellä, missä liikkuminenkin on sallittua, riittävän etäällä asumuksesta
- ↕ nousta saareen, jos se ei ole kooltaan niin pieni, että se kuuluu kokonaisuudessaan kotirauhan suojaamaan piha-alueeseen
- ↕ nousta laiturille, jos se ei ole piha-alueella eikä kiinnittymistä ole erityisesti kyltillä kielletty
- ↕ käyttää vierasta vesialuetta tilapäisenä ankkuroimispaikkana, mikäli siitä ei aiheudu häiriötä
- ↕ onkia ja pilkkiä

ET SAA

- ↕ aiheuttaa häiriötä tai haittaa toisille
- ↕ häiritä lintujen tai muiden eläinten pesintää
- ↕ kaataa tai vahingoittaa kasvia puita, ottaa kuivunutta tai kaatunutta puuta
- ↕ tehdä avotulta toisen maalle
- ↕ häiritä kotirauhaa rantautumalla tai leiriytymällä liian lähelle asumuksia tai meluamalla tai tunkeutumalla toisen veneeseen tai teltaan
- ↕ roskata ympäristöä
- ↕ kalastaa ja metsästää ilman asianomaisia lupia

Lähde:

Tuunanen, Pekka; Tarasti, Markus ja Rautiainen, Anne (toim.) (2012). Jokamiehen oikeudet ja toimiminen toisen alueella. Lainsäädäntöä ja hyviä käytäntöjä. Helsinki: Ympäristöministeriö.

Kansallispuistojen ja luonnonsuojelualueiden liikkumis- ja leirytysohjeet löydät Metsähallituksen verkkosivuilta www.metsa.fi ja www.luontoon.fi

Lisätietoa jokamiehen oikeuksista, luonnonsuojelualueista ja kansallispuistoista: www.ymparisto.fi, www.metsa.fi

Tieto lisää ymmärrystä

Ympäristön suojelu ja huomioonottaminen mahdollisuuksien mukaan kaikessa toiminnassa alkaa luonnon tuntemuksesta. Jokaisella veneilijällä on kiikarit ja niiden lisäksi veneessä olisi hyvä olla muutama lajientunnistus- ja luontokirja.

Lintujen tunnistaminen on mukavaa puuhaa veneessä. Rannoilla ja saarissa voi tavata myös arvokkaita, uhanalaisia tai rauhoitettuja eläin- ja kasvilajeja. Muistathan, että uhanalaisia tai rauhoitettuja eläinlajeja ei saa häiritä eikä kasveja saa kerätä.

Meren rannalla on mielenkiintoista tutkia myös rantakalliota: miten jääkausi on sitä muokannut tai mitä kivilajeja eriväriset rantojen kivet edustavat. Järviuonto taas poikkeaa meren rannikosta, ja suomalaisilla onkin uskomattoman hienot mahdollisuudet virkistäytyä vesillä erityyppisissä maisemissa.

Tunnistamalla eläin- ja kasvilajeja ja tietämällä niiden elinympäristöstä ja käyttäytymisestä veneilijä ymmärtää paremmin, mitkä vaikutukset omalla toiminnalla on ympäristöön.

Ihminen on osa ekosysteemiä, mutta samalla ainoa laji maapallolla, joka omalla toiminnallaan likaa ja saastuttaa luontoa. Voimme tuntea turhautumista esimerkiksi Itämeren ongelmien edessä, mutta silti jokainen meistä voi tehdä oman pienen osamme ympäristön kuormituksen vähentämiseksi. Tee sinäkin!

FÖSS, Finlands Öar rf - Suomen Saaret ry

Terveisiä saarten asukkailta

Lähes 9000 suomalaista asuu ympärivuotisesti saarissa vailla kiinteää tieyhteyttä mantereelle. Ensijaisesti juuri näiden ihmisten etuja ajamaan on perustettu kaksikielinen kansalaisjärjestö FÖSS, Finlands Öar rf - Suomen Saaret ry. FÖSS järjestää tilaisuuksia, joissa saaristojen ja yksittäisten saarten asukkaat voivat tavata toisiaan. FÖSS toteuttaa hankkeita, joiden tavoitteena on turvata ja kehittää saarten palveluja. Pohjoismainen ja kansainvälinen yhteistyö ovat yhdistyksen tärkeimpiä peruspilareita. Löydät meidät Facebookista tai kotisivuiltamme foss.fi!

Hei! Tervetuloa saarillemme. Mukavaa, että olet täällä nauttimassa saariston rauhasta. Haluamme, että olet kuin kotonasi. Voit ehkäpä hiljentyä kappelissa tai luontopolulla, ja kokea saarten historiaa hautuumaalla. Saarelaiset voivat kertoa sinulle entisajoista, sekä siitä, miten nykyään saarilla eletään.

Saarten hintataso on korkeampi kuin mantereella, koska merimatkat vievät aikaa ja elinkeinotoiminta on hyvin pienimuotoista sekä kausiluontoista. Silti toivomme, että käytät saarten paikallisia palveluita ja tuotteita, sekä kaupoissa myytäviä tuotuja tuotteita. Näin tuet saariston elinvoimaisuutta ja panoksesi avulla voimme tulevaisuudessakin tuottaa sinulle palveluita.

Saarilta on usein pitkä matka mantereelle, voit ottaa tämän huomioon esimerkiksi ruokaostoksia tehdessäsi. Vältä turhia ruokapakkauksia, näin vältät turhaa roskaa, joka joudutaan kuljettamaan saarilta takaisin mantereelle. Kuten kaupungissa, saaristossakin on mahdollista kierrättää.

Meille saaristolaisille meri ja järvet ovat osa kotiamme, niiden kunnolla ja kalastusmahdollisuuksilla on suuri vaikutus elämäämme. Toivomme, että kaikki yhdessä voimme kantaa vastuun siitä, ettemme rehevöitä tai likaa meitä ympäröiviä vesistöjä enempää.

Toivottavasti viihdyt luonamme! Muistathan myös, että saaret ovat kotimme ja kunnioitat yksityisyyttämme saarilla tekemiesi tutkimusmatkojen varrella. Nähdään!

Pidä Saaristo Siistinä ry
Puolalankatu 1
20100 Turku
p. 02 274 5500
roope@pssry.fi

Järvi-Suomen aluetoimisto
Schaumanintie 5
57230 Savonlinna
p. 015 514 648
roope.jarvisuomi@pssry.fi

www.pidasaaristosiistina.fi